

A Környezet- és Természettvédő Civil Szervezetek

XXVI. Országos Találkozójának állásfoglalása

a hulladékégetők hulladékgazdálkodásban elfoglalt helyéről

Az elmúlt időszak szakpolitikai törekvései egyre inkább a hulladékégetés piacának bővítése irányában hatnak. A Nemzeti Energiastratégiában (2030) került először megfogalmazásra – az Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2014-2020 c. dokumentummal szembe helyezkedve –, hogy a hulladékok energetikai hasznosításának fokozására szükség van. A települési hulladék szervesanyag-tartalmára hivatkozva a vegyes hulladék egy részére számos ország megújulóként tekint, és mint ilyen állami támogatásban részesít.

A hulladék nem megújuló energia

A települési hulladék álláspontunk szerint nem tekinthető megújuló energiaforrásnak. A kommunális hulladék szervesanyag-tartalma változó, 30-40% között mozog statisztikák szerint. A szerves anyag jellemzően magas nedvességtartalmú, tehát alacsony fűtőértékű. A hulladék termikus hasznosításában a magas fűtőértékű műanyagok és papírnak van jelentős szerepe. A műanyag elégetése azonban kőolajszármazékként éppen a legszűkösebb erőforrás pazarlását jelenti, és semmilyen aspektusában nem tekinthető megújulónak.

Az elkészült és társadalmi egyeztetésre bocsátott Táv hőfejlesztési Cselekvési Terv megerősíti azt a kormányzati célt, amely szerint a táv hőfejlesztés egyik legfontosabb eleme, hogy a hálózatokat hővel hulladékégetők lássák el. Az Energiahatékonysági Szemléletformálási Cselekvési Terv pedig egyenesen azt írja elő intézkedésként, hogy a hulladékégetés társadalmi elfogadottságát növelni kell, külön kitérve a köznevelési intézményekre. Jelenleg készül a Hulladékégetési Stratégia, amely vélhetően további lépésekben fogja megerősíteni a hulladékégetés fokozására irányuló szándékot. A környezeti neveléssel évtizedek óta foglalkozó civil szervezetek etikátlannak tartják, és elutasítják azt, hogy a könnyen formálható fiatalok intézményesített befolyásolásával kívánja az ország vezetése megalapozni az egészségre és környezetre is káros üzleti szektor bővítését, elfogadottságának növelését.

A hulladékégetés – beleértve az energetikai hasznosítást – cső végi megoldás, fejlesztése **ellentétes** a hulladékmegelőzés prioritását kitűző **hulladékos hierarchia alapelveivel**. Az értékes, visszanyerhető nyersanyagok elégetése pazarlás. Az Európai Unió 2016 decemberében nyilvánosságra került Körforgásos Gazdaság c. intézkedéscsomag célja, hogy a hulladékból újra és újra termékek

válhassanak. Ennek jegyében a hasznosítási célszámokat tovább növelik, szigorítják az elkövetkező években.

A legfrissebb, 2014-es Eurostat adatok is azt mutatják, hogy az EU28 országokban a hulladék 27%-a került hulladékégetőkbe. Ez az arány az utóbbi 10 évben folyamatosan növekedett – hazánkban is –, amely azt jelenti, hogy 2005 és 2014 között a hulladék 40%-a a lerakókból nem újrafeldolgozásra, hanem elégetésre került. A statisztikák arra is rávilágítanak, hogy azokban az országokban, ahol magas a hulladékégetés aránya, a legmagasabb az egy főre jutó települési szilárd hulladék mennyisége.

A megismert tervek alapján **Dél-Pesten** épülne fel mintegy 50 milliárd forintos uniós támogatásból a **Fővárosi Hulladékhasznosító Mű II. üteme**, amely a tervek szerint az agglomeráció hulladékát égetné. Tudomásunk van arról is, hogy **Kerepesen is** kiemelt uniós beruházás keretében terveznek egy újabb égetőt, amely a hivatalos dokumentumok alapján Budapest hulladékát égetné. Ráadásul **kiemelt projekt jellege miatt még népszavazás sem kezdeményezhető az érintett lakosság által**. A rákospalotai hulladékégető, mint az ország egyetlen kommunális égetője sem működik teljes kapacitáskihasználással, nem világos hogy honnan lesz annyi hulladék, amely elegendő lesz az tervezett égetőkapacitások kihasználására, különösen, hogy a kormányzati sajtónyilatkozatok szerint számos további égető létesítését tervezik.

A ma már üresen álló, túlkapacitással küzdő nyugat-európai beruházási minták élő példát szolgáltatnak arra, hogy milyen zsákutca felé tartunk. Németország, Svédország a dél-európai országokból vásárolja, importálja a hulladékot annak érdekében, hogy az égetők ne álljanak üresen, ezzel kockáztatva saját lakosságuk életminőségét, egészségét. Ehhez hasonlóan Magyarországra már most is több tízezer tonna égetésre szánt, hulladékból készült tüzelőanyag érkezik az országba például Szlovéniából és Olaszországból. Gyakorlatilag más országok környezetszennyezését terhelik át hazánkra. Ennek ugyanis a hazai lakosság viseli az egészségügyi és környezeti következményeit társadalmi költségek formájában.

Magyarországon az egy főre jutó települési hulladék mennyisége 2008 óta csökkent, 2016-ban kezdett újra enyhén növekedni, miközben a szelektív hulladékgyűjtés fokozására újabb intézkedések születnek (pl. házhoz menő gyűjtés bevezetése). **A viszonylag magas fűtőértékkel bíró hulladékfrakciókért (műanyag, papír) az anyagában hasznosítók évek óta szembekerültek az energetikai hasznosítással foglalkozó szektorral, ugyanis mindkét piac ugyanabból a hulladékból dolgozik. A Hulladék Keretirányelv és a Hulladéktörvény értelmében nem vitatható az anyagában hasznosítás, azaz újrafeldolgozás elsőbbsége az energetikai hasznosítással szemben.** Álláspontunk szerint kevés az a kitétel a sorrend biztosítására a Hulladéktörvényben, hogy utóbbi kezelés csak az anyagában nem hasznosítható hulladék esetében alkalmazható. A folyamatosan zsugorodó

környezetvédelmi intézményrendszernek nincs olyan ellenőrzési kapacitása, amely a gyakorlatban garantálni tudná, hogy a tüzelőanyag (RDF) előállítását az anyagában történő hasznosítás ténylegesen megelőzze a prioritásban – magyarul a szelektíven gyűjtött papírt és műanyagot a kezelők ne aprítsák be 6 cm-nél kisebb méretűre, ebből ugyanis a szabályok szerint már tüzelőanyag készíthető. Különösen érzékeny kérdés ez, amikor az Országos Gyűjtési és Hasznosítási Tervben (2016) például a tüzelőanyagot eredményező műanyag utóválogatását magasabb összeggel támogatja az állam, mint a műanyag anyagában történő hasznosítását.

A hulladékterületen évek óta tapasztalható radikális **állami átszervezések** a szektor működésében kaotikus viszonyokat teremtettek, az uniós hasznosítási célszámoknak egyre kevésbé tudunk megfelelni, amely kötelezettségsszegési eljáráshoz és komoly összegű bírsághoz vezethet. Nem átlátható, hogy ki felel az újrafeldolgozás ösztönzéséért, az újrahasználata és újrahasználatra előkészítés jogi kereteinek megteremtéséért és a megelőzési programokért. Ebben a helyzetben különösen indokolatlan olyan hosszú távú, a lakosságot, településeket évtizedekre a rendkívül drága üzemeltetésű hulladékégetőkhez láncoló beruházási döntések meghozatala.

Az égetőművek rendkívül **tőkeintenzívek**, a hulladékkezelés legdrágább megoldásainak tekinthetők, amelyek közpénzből épülnének. Fenntartásuk is rendkívül költséges. **Foglalkoztatást bővítő hatásuk ugyanakkor elenyésző**, ami különösen visszatetsző az újrafeldolgozással, esetleg újrahasználatra előkészítéssel foglalkozó ipar viszonylatában, amely kifejezetten munkaerő-igényes, és éppen a munkaerőpiacon marginalizálódott rétegek felszívására képes.

A termikus hasznosítást hibásan klímabarát megoldásnak is szokták nevezni, holott 28-szor több dioxint, 2,5-szer több szén-dioxidot, háromszor annyi nitrogén-oxidokat bocsát ki, mint egy ugyanannyi energiát előállító széntüzelésű erőmű. Nem beszélve arról, hogy a legtöbb energiát a műanyagok elégetésével nyerik, amelyek 96%-a fosszilis tüzelőanyagokból származik. A modernnek nevezett **füstgáztisztítási technológiák** a kibocsátási határértékkel meghatározott szennyezőanyagok esetén lehet, hogy néhány vizsgált anyagra eredményesek, de a települési hulladék összetétele rendkívül változó, így **az idősávon vizsgált terhelések nagyon eltérőek lehetnek, és éppen az azonosíthatatlan összetételből eredően még a legmodernebb tisztítóberendezések sem képesek hatékony szűrésre**. Sajnálatos, hogy a beruházók, üzemeltetők és technológia-forgalmazók éppen ennek ellenkezőjét állítva igyekeznek meggyőzni széles rétegeket a technológia biztonságosságáról.

Gyakori érv a termikus hasznosításra a lerakásra kerülő **hulladék mennyiségének csökkentése** az égetés révén. A heterogén összetételtől függően 25-50%-ra csökkenthető a keletkező salakanyag térfogata alapján ez a mennyiség. Ugyanakkor a salakanyag **összetétele bizonytalan, követhetetlen** (gondoljunk csak bele abba, hogy mi minden kerül a háztartások kukáiba). Más esetben azt írják elő a szabályok, hogy ismeretlen összetételű hulladéknál vélelmezni kell, hogy az veszélyes, amíg megállapításra nem került a pontos összetétel. Ez alól az égetőművekből kikerülő salakanyag mégis kivétel. A füstgáztisztítóknál visszamaradó pernye ráadásul egyértelműen veszélyes hulladéknak

minősül, hiszen mérgező anyagok halmozódnak fel benne. Egy olyan eljárás preferenciájáról van tehát szó, amely a **hulladék veszélyességi fokának csökkentése helyett** (amit a törvény egyébként elvár) **éppen hogy növeli azt.**

Az égetőkből származó energia mértéke elenyésző, annak jelentős részét az égetőmű üzemeltetésére kell fordítani, a vegyes hulladék égetéséhez pótlólagos tüzelőanyagra van szükség – azaz **nem öfenntartó az égés** –, hiszen magas nedvességtartalma miatt rossz hatásfokkal ég. A heterogén összetételből eredően **változó az energiatartalom** is, ami kinyerhető belőle. A szennyvíziszap égetésénél gyakorlatilag nem kerül ki hasznos energia a létesítmény határain kívülre, ugyanis az előzetes szárításra kell felhasználni az összes energiát.

Ellenezzük, hogy a hulladékégetés egyre nagyobb teret nyerjen országunkban. A lakosságra mért egészségügyi és környezeti kockázatok mértéke, továbbá a beruházások költségigénye és alacsony munkaintenzitása mind olyan okok, amelyek miatt indokolatlan az égetés állami szintű támogatása. A hulladékégetők a hulladékgazdálkodásban rövidtávon strukturális válságot fognak előidézni, amennyiben a beruházások nem tudnak megtérülni kellő mennyiségű hulladék híján.

Óriszentpéter, 2016. május 1.